26-мĕш çул тухать. Хакĕ 20 пус.

1943
ИЮНЬ
22
ЫТЛАРИКУН
128(6365) №

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ

Совет халăхĕн отечественнăй вăрçи

Икĕ çул каялла нимĕçсен фашистла захватчикĕсем пире вăрă-хурахла, ултавлăн тапăнса, совет çĕршывĕнчи мирлĕ строительствăн вăрăм тапхăрне татрĕç. 1941 çулхи июнĕн 21-мĕшĕ—çав тапхăрăн юлашки кунĕ пулса тăчĕ.

Аслă совет халăхĕ уйхирсенче, заводсенче, транспортра мирлĕ ĕçлесе пурăннă, вăл вăрçасшăн пулман, вăл никамăн çĕрне те туртса илесшĕн пулман. Совет халăхĕ хăйĕн çĕршывне çĕнетес тĕлĕшпе историллĕ питех те пысăк ĕçсем туса тăнă. Вăл çĕнĕ те чаплă заводсемпе фабрикăсем тунă, хăйĕн пурнăçне, культурине кунран-кун лайăхлатса пынă. Вăл вĕреннĕ. Совет çĕршывĕ çавăн пек чаплă та нихăçан курман хăвăртлăхпа ӳссе пынине пĕтĕм тĕнче тĕлĕнсе, савăнса сăнаса тăнă.

Пирĕн çĕршыв çав тери чаплă çитĕнӳсем туса пынине совет халăхĕн тăшманĕсем çиленсе, ăмсанса, хăраса пăхса тăнă. Совет халăхĕн çав мирлĕ шухăш-кăмăлĕсене гитлерла йыткĕтĕвĕсем лăпланса ларни вырăнне хунă. Совет халăхĕн мирлĕ пурăнас шухăш-кăмăлĕсене нимĕç вăрă-хурахĕсем совет халăхĕн халсăрлăхĕ вырăнне хунă. Вĕсем—«славян чунĕ çемçе», тесе ухмахла шухăшласа пурăннă.

Анчах совет халăхĕ Совет Союзне вăрçăпа килсе тапăнма пултарассине нихăçан та манман, манма та пултарайман. Мирлĕ ĕçлесе пурăннă вăхăтрах вăл хăйĕн оборонине вăйлатассишĕн пĕр чарăнмасăр тăрăшнă. Ленинпа Сталин пире яланах çавна вĕрентнĕ. Вĕсем Хĕрлĕ Çар çинчен яланах шухăшланă. Большевиксен партийĕ ертсе пынипе совет халăхĕ хăватлă оборона промышленноçĕ туса лартрĕ, Хĕрлĕ Çарăн боевой кадрĕсене вĕрентсе ӳстерчĕ.

Гитлерла вăрă-хурахсем питĕ хытă йăнăшрĕç. Вĕсем совет халăхĕ хăйĕн тăван çĕршывне хӳтĕлеме мĕн тери хатĕррине çителĕклĕ хак паман. Хăйсен пĕтĕмпех хатĕрленсе çитнĕ çарĕн, Германин хăйĕн çар техникипе тата Европăра çаратса пухнă техникăпа пуç тӳпинчен пуçласа ура тупанне çитиччченех хĕçпăшалланнă çарĕн пĕтĕм хăватне совет чиккине хирĕç янă вăхăтра нимĕçсем совет государствине темиçе эрне хушшинчех пĕтерсе тăкăпăр, совет халăхĕ вăйлăн хирĕç тăраймĕ, тесе шутланă. Гитлеровецсем Францири тата Европăн ытти çĕршывĕсенчи пек çиçĕмле вăрçă пуçланни çинчен пĕлтернĕ. Малтанхи çăмăл çĕнтерӳсемпе хавхаланса, вĕсем малалла сирпĕннĕ.

Кĕтмен çĕртен сасартăк тапăнни тăшмана вăхăтлăха пиртен вăйлăрах туса хунă. Нимĕçсем совет çĕршывĕн аслă территорине тытса илчĕç, пирĕн хуласемпе ялсене çунтарчĕç, хăйсем пыракан çула мирлĕ совет çыннисен темиçе пин виллипе витсе хучĕç.

Совет çĕрĕ умне пысăк хăрушлăх тухса тăчĕ: Тăшман совет государствине, совет çĕршывĕнчи халăхсен никама пăхăнманлăхĕпе ирĕклĕхне хăратрĕ. Ĕçсыннисем çĕнтерсе илнисем пурте пысăк хăрушлăха кĕрсе ӳкрĕç. Тăшман питĕ вăйлăн пырса çапрĕ. Нимĕçсем Совет Союзне совет халăхĕ вĕсене хирĕç пырса çапиччен, ирĕклĕхе юратакан ытти халăхсем гитлерла вăрă-хурахсене хирĕç сиксе тăриччен пĕтерсе лартма шутланă.

Совет халăхĕ хăйĕн умне вилĕм те хăрушлăх тухса тăнине ăнланса илчĕ. Вăл аслă Сталин, совет правительстви чĕннипе, хăйĕн тăван çĕршывне хӳтĕлеме пĕр çын пек тăчĕ. Мирлĕ строительство тапхăрĕ пĕтрĕ. Отечественнăй аслă вăрçă—пĕтĕм халăх вăрçи пуçланчĕ. Совет çыннисен чĕрисем тăшмана курайманнипе çунма пуçларĕç. Усал та ултавлă тăшман пирĕн çĕршывра «славян чунĕ çемçине» мар курчĕ, вăл Совет Союзĕнчи мĕнпур халăхсем, аслă вырăс халăхĕ ертсе пынипе, хăйсен ирĕклĕхĕпе чыслăхĕшĕн, хăйсем çĕнтерсе илнисемшĕн юлашки юн тумламĕ юлмиччен çапăçма хатĕррине курчĕ.

Гитлерла юнлă йыткĕтĕвĕсем пĕтĕм халăх хирĕç тăнине тĕл пулса саланса кайрĕç. Хĕрлĕ Çар паттăррăн, хăйне шеллемесĕр кĕрешсе, усал та ултавлă тăшмана тытса чарчĕ. Германи çарне никам та çĕнтерейместь текен халапа сирсе пăрахрĕ, çиçĕмле вăрçă планне çĕре пытарчĕ. Гитлеровецсем çын йышĕ тĕлĕшĕнчен те, хăйсен техникипе Европăра çаратса пухнă техника хисепĕ тĕлĕшĕнчен те Хĕрлĕ çартан, йăлтах хатĕрленсе çитейменскертен, самрăкскертен, хальхи вăрçă опытне алла илейменскертен, вăйлăрах пулнă пулин те, совет хĕçпăшалĕн вăйне туйса илчĕç.

Килсе тухнă хăрушлăх умĕнче совет стройĕ тĕнчере вăл чи тĕреклĕ строй пулса тăнине тата тепĕр хут кăтартса пачĕ. Совет Союзĕнчи мĕнпур халăхсем пĕр шухăшлă, килĕшӳллĕ, тачă пĕтĕçнĕ çемьене пĕрлешрĕç. Халăх Хĕрлĕ Çарăн никам çĕмĕрейми тĕрекĕ пулса тăчĕ. Совет тылĕ хăйĕн çарне пĕтĕм вăйпа ĕçлесе пулăшрĕ. Тăшман тылĕнче—тăшман тытса илнĕ территорисенче—халăхшăн паттăррăн тавăракансем, совет партизанĕсем пирĕн халăхăн чапĕпе мухтавĕ пулса тăраканскерсем, сиксе тăчĕç.

Совет промышленноçне çĕршывăн тылне куçарас тĕлĕшпе пирĕн парти, правительство тата халăх улăшла вăйлăн ĕçленине пула Хĕрлĕ Çара хĕçпăшалсемпе боеприпассем пĕр чарăнмасăр парса тăма май пулса тăнă. Пурте фронт валли! Пурте çĕнтерӳ тума! —акă мĕнле шухăшпа пурăнма пуçларĕç совет çыннисем акă мĕнле шухăш вĕсене вăрçă кунĕсенче ертсе пычĕ тата халĕ те ертсе пырать.

Совет воинĕсем пыра-пыра çапнипе нимĕçсен фашистла захватчикĕсен стратеги планĕсем пĕрин хыççăн тепри путланса ларма пуçларĕç. Вăрă-хурахла кĕтмен çĕртен тапăннипе пула вăйлăрах пулса тăни пĕтсе ларчĕ. Вăраха кайнă вăрçă Совет Союзне хăйĕн резервĕсене хатĕрлесе тăратма май панă хыççăн, Англипе США-на—нимĕçсемпе вĕсен союзникĕсене хĕвеланăç енчен пырса çапмашкăн сывлăшри, тинĕсри тата тип çĕр çинчи вăйĕсене пухма май панă хыççăн захватчиксем политикăпа çар тĕлĕшĕнчен поражени тӳсесси паллă пулса тăчĕ.

Хĕрлĕ Çар хаяр çапăçусенче нимĕçсемпе вĕсен вассалĕсене питĕ пысăк çухатусем тӳстерчĕ, вĕсене халран ячĕ. Вĕсен чи лайăх кадровăй дивизийĕсене пĕтерсе тăкрĕ, калама çук нумай çар техники тытса илчĕ. Сталинградра Хĕрлĕ Çар нимĕçсене вăрçăсен историйĕнче халиччен пулман вăйлă поражени тӳстерчĕ. Совет çыннисем тунă хăватлă çар техники хăйĕн çирĕп сăмахне каларĕ. Хĕрлĕ Çар пыра-пыра çапнипе нимĕçсен Кавказран тухса каймалла пулчĕ. Нимĕçсене Украинăран тата Совет Союзĕнчи ытти вырăнсенчен массăллăн хăваласа кăларасси пуçланчĕ.

Пĕрлехи тăшманпа—гитлерла Германипе—çапăçни ирĕке юратакан халăхсен коалицине пĕтĕçтерчĕ. Пĕтĕм тĕнчери иккĕмĕш вăрçă пуçланнăранпа гитлерла Германие хĕвелтухăçĕнчен пырса çапни ăна хĕвеланăçĕнчен пырса çапнипе пĕррремĕш хут пĕрлешрĕ. Союзниксем Сталинградри ĕçсем çине Тунисри ĕçсемпе ответлерĕç.

Çав вăхăтрах Хĕрлĕ Çарпа пирĕн союзниксем пыра-пыра çапнине пула фашистла коалицире пысăк хирĕçӳсем палăрчĕç. Фашистла лагерь йывăр кризисран тухма тапаланать. Тăшман вырăнтан вырăна чупать, вăл хăйĕн юнлă преступленийĕсемпе тискер ĕçĕсемшĕн тавăрас сехет çывăхарса килнине туять.

Халĕ эпир татăклă çапăçусем пуçланас умĕнхи вăхăтра пурăнатпăр. Тăшмана çĕнтереймен-ха: 1942—43 çулхи хĕлте çав тери хытă пырса çапнă хыççăн вăл, пĕтĕм вăйĕпе тăрăшса, хăйĕн çухатăвĕсене саплакаларĕ. Германипе унăн вассалĕсен çĕршывĕсенчи çын резервĕсен юлашкийĕсене пухрĕ. Вăл чылай пысăк вăй пулса тăрать-ха. Аптăраса çитнипе гитлеровецсем чи ăссăр ĕçсем те тума пултарассĕ. Нимĕçсем хăйсен авантюристла планĕсене пăрахман-ха.

Совет çыннисем хăрушлăха чакарса кăтартма пултараймассĕ, чакарса кăтартма тивĕçлĕ те мар. Хăрушлăха çителĕклĕ хак паманни преступникла, çăмăлттайла хăтланни пулнă пулĕччĕ. Верховный Главнокомандующи—Совет Союзĕн Маршалĕ Сталин юлташ çакна кăтартса парать: Совет Союзĕнчи халăхсем, Хĕрлĕ Çар тата пирĕн союзниксемпе вĕсен çарĕсем питĕ йывăр кĕрешӳ умĕнче тăраççĕ, вăл кĕрешӳ пысăк жертвăсем ыйтĕ, вăл тимĕр пек çирĕп пулма хушать. Тăшман пирĕн çĕршывăн пысăк территорине йышăнса тăрать-ха; Хăйĕн ĕçĕсем ăнманнипе тарăхса, вăл хăйĕн юнлă аллине лекнĕ совет çыннисене асаплантарать: Вăл совет çыннисене — хĕрарăмсемпе ачасене—чуралăха хăваласа каять. Вăл тискер ĕçсем тăвать, çав ĕçсем тăшмана тавăрма ыйтаççĕ. Гитлерла урнă йытăсене пĕтерсе тăкмалла!

Вĕсене пĕтерсе тăкатпăр: Отечественнăй вăрçăн икĕ çулĕ хушшинче гитлерла юнлă бандитсене пĕтĕмпех, вĕçне çитиччченех аркатса тăкмашкăн пур майсем те туса хунă. Хĕрлĕ Çар хаяр çапăçусенче пиçĕхсе çитрĕ, вăрçă тĕлĕшпе пысăк опыт туянчĕ. Летчиксен, танкистсен, стрелоксен, минометчиксен, артиллеристсен моряксен чаплă кадрĕсене хатĕрленĕ. Хаяр çапăçусенче вăрçăн Сталинла шкулне пĕтернĕ совет генералĕсем войскăсене ертсе пырас тата вĕсене кĕрешӳре пĕр-пĕрипе килĕштерсе пырас мастерлăха ăнăçлăн алла илеççĕ.

Кĕрешӳ сарăлса çивĕчленсе пырать: Пĕтĕм совет халăхĕ малашнехи ĕçсем çине çирĕп шанса пăхать. Отечественнăй вăрçă тăшмана аркатсатăкнипе вĕçленес кун, гитлерла Германипе унăн союзникĕсем пĕр сăмахсăрах парăнас кун, мирлĕ строительство пуçланас кун, Совет Союзĕн халăх хуçалăхне ура çине тăратма пуçлас кун çывăхарса килнине совет халăхĕ пĕлсе тăрать.

Çав кун çитесси инçе мар ĕнтĕ. Пĕтĕм совет халăхĕ хăйĕн курайми тăшманне хирĕç мĕн тери вăйлăрах кĕрешĕ, çав кун та çавăн чухлĕ хăвăртрах килсе çитĕ. Çав телейлĕ куна çывăхартас тесе, совет халăхĕн йышлă ывăлĕсем, геройĕсем, Ленинградпа Сталинграда, Одессăпа Севастополе хӳтĕлекенсем хăйсен пурнăçне пачĕç. Отечественнăй вăрçăн иккĕмĕш çулталăкĕ тулнă кун совет халăхĕ вĕсене пĕтĕм чĕререн юратса асăнать. Вĕсене совет халăхĕ нихăçан та манас çук.

Эпир хамăр вăя шанатпăр. Совет халăхĕ тăшмана пĕтĕмпех аркатса тăкассишĕн, хăйĕн юратнă çĕршывĕн ирĕклĕхĕпе чапĕшĕн пулас татăклă çапăçусене пирĕн юратнă çулпуç, полководец, аслă Сталин ертсе пынипе, икĕ хут вăйлăрах ĕçлесе, тăшмана çĕнтерес шанчăкпа кĕтсе илет.

Çĕнтерӳ пирĕн алăра пулать.

(«Правда», июнĕн 21-мĕшĕнчи умстатья)

Совет Информаци Бюровенчен

Июнĕн 19-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерӳ

Июнĕн 19-мĕшĕнче фронтра паллă улшăнусемех пулман.

* * *

Хĕвеланăç фронтĕнче пирĕн чаçсем тăшман салтакĕсене пĕр рота таран пĕтерсе тăкнă. Пĕр чаçăн разведка тăвакан отрячĕ тăшман оборони вырнаçнă вырăна кĕрсе кайнă, унта нимĕç траншейисене вăркăнса кĕнĕ. Пуçланса кайнă çапăçура разведчиксем 30 гитлеровеца ытла вĕлернĕ. Унтан нимĕçсем çĕнĕ вăй илсе пынă. Пирĕн разведка тăвакан ушкăна çавăрса илсе пĕтерсе тăкма хăтланнă. Совет боецĕсем çапăçуран пăрăннă та хăйсен войскисем тăракан вырăна ăнăçлăн таврăннă.

* * *

Чугуевран сурçĕтерехре пĕр чаçăн артиллерисчĕсемпе минометчикĕсем нимĕçсен 2 дзотне ишĕлтернĕ, пĕр танкне пĕтерсе тăкнă тата артиллери батарейине пусарса лартнă. Тепĕр участокра пирĕн артиллери нимĕç пехотин ротине сапаласа янă, унăн пысăк пайне вĕлерсе пĕтернĕ.

* * *

Дон çинчи Ростовран хĕвеланăçнерехре Желеховцев юлташ ертсе пыракан 19 снайпер темиçе кун хушшинче 168 гитлеровеца вĕлернĕ. Красноармеецсем Шергин, Нургалиев, Шкотский юлташсем кашнийĕ 15-шер нимĕçе, красноармеец Томашевский юлташ 14 нимĕçе, красноармеец Ищенко юлташ 13 нимĕçе, красноармеец Литнев юлташ 12 нимĕçе, красноармеец Гринь юлташ 10 гитлеровеца вĕлернĕ.

* * *

Волхов фронтĕнче пирĕн подразделенисем нимĕçсен 18 дзочĕпе 2 блиндажне ишĕлтернĕ, артиллери батарейине пĕтерсе тăкнă, тăшман пехотине пĕр батальон таран сапаласа янă. Пĕр чаçăн снайперĕсем 80 гитлеровеца ытла вĕлернĕ. Пирĕн зенитнăй артиллери тата самолетсем тăшманăн 2 самолетне ӳкернĕ.

* * *

Совет Союзĕпе Германи фронтĕнче пирĕн сывлăш-çар вăйĕсен составĕнче истребительнăй авиацин «Нормандия» ятлă эскадрильи çапăçать, унăн летчикĕсем — французсем. Çав эскадрильин 6 летчикĕ юлашки кунсенче сывлăшри çапăçусенче нимĕçсен «Фокке-Вульф—190» йышши 3 самолетне персе ӳкернĕ.

* * *

Гомель облаçĕнчи районсенчен пĕринче кĕрешекен партизансен отрячĕ июнĕн 4-мĕшĕнче нимĕç аэродромĕнчен инçех мар вырăнта çул хĕррине засада тунă. Часах çав çул çинче нимĕç автоколонни курăнса кайнă. Партизансем гитлеровецсене тапăннă та 52 нимĕç летчикне вĕлернĕ, пĕр çăмăл автомашинăпа 5 грузовой автомашинăна пĕтерсе тăкнă. Тепĕр отрядри партизансем нимĕçсен салтаксемпе офицерсем турттарса пыракан поездне минăсемпе сирпĕнтерсе янă. Пĕр паровоз тата 11 вагон çĕмĕрнĕ. 80 гитлеровеца çити вилнĕ.

* * *

Нимĕçсен 317-мĕш полкĕн 2-мĕш ротинчен тыткăна лекнĕ салтак Фриц Заккенгейм çапла каласа панă: «Германи хулисем çине сывлăшран бомбăсем ытла та нумай пăрахни тылри çынсене кăмăлĕсене çеç мар, фронтрисене те çав тери пăсать. Рейнпа Вестфали облаçĕнче çуралнă салтаксем пăсăлса кайнă. Нумаях пулмасть ман юлташ Карл Мюллер Кассель хулинчен хăйĕн ашшĕ-амăшĕнчен çыру илчĕ. Ашшĕ-амăшĕсем ăна Англи авиацийĕ Везер шывĕ çинчи дамбăна çĕмĕрнине пула питĕ хăрушă ĕçсем пулни çинчен çырнă. Нумай хулапа яла шыв илнĕ. Кассель хули пуринчен ытла сиен курнă. Çав хулана мĕн тери çĕмĕрнине тата унта мĕн чухлĕ çын пĕтнине шутласа кăларма та çук. Мюллер çав çырăва мана тата хăйĕн темиçе юлташне вуласа пачĕ. Эпир вара питĕ хуйхăрса салантăмăр»

* * *

Тăшман тылĕнчен килнĕ ксендз Францишек Купш гитлерла çынçиенсем Пинск облаçĕпе Минск облаçĕнче мирлĕ пурăнакан çынсене тискеррĕн асаплантарни çинчен каласа панă. Францишек Купш нимĕçсем оккупациленĕ территорире нумай пурăннă, вăл нимĕçсен фашистла ирсĕрĕсем тунă преступленисене нумайĕшне хăй курнă. Пинск облаçĕнчи Пузичи ялĕнче гитлеровецсем 401 çынна вĕлернĕ. Вĕлернисем хушшинче 114 хĕрарăм тата 199 ача пур. Дубица тата Месин хуторĕсенче гитлеровецсем мирлĕ пурăнакан 52 çынна, çав шутра 14 хĕрарăма тата 25 ачана, вĕлернĕ. Нимĕç чуралăхне 113 çынна хăваласа кайнă. Раховичи ялĕнче нимĕç çынçийĕсем мирлĕ пурăнакан 15 çынна сарайне питĕрсе лартнă та чĕрĕллех çунтарса янă.

Июнĕн 20-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерӳ

Июнĕн 20-мĕшĕнче фронтра паллă улшăнусемех пулман.

Пирĕн авиаци Баренц тинĕсĕнче нимĕç транспортне путарнă тата тăшманăн пĕр танкерĕпе икĕ транспортне вут тивертнĕ.

Иртнĕ эрнере, июнĕн 13-мĕшĕпе 19-мĕшĕ хушшинче, сывлăшри çапăçусенче тата зенитнăй артиллерипе войскăсем пенипе, нимĕçсен 276 самолетне пĕтерсе тăкнă. Кунсăр пуçне, тăшманăн нумай самолетне пирĕн авиаци аэродромсене тапăннă чухне пĕтерсе тăкнă е сиенленĕ. Çав вăхăт хушшинче пирĕн 94 самолет пĕтнĕ.

* * *

Хĕвеланăç фронтĕнче пирĕн чаçсем 120 нимĕç салтакĕпе офицерне вĕлернĕ, артиллери батарейине тата тăшманăн 5 пулемечĕпе 3 минометне пĕтерсе тăкнă. Пĕр участокра нимĕç пехотин отрячĕ пирĕн оборонăна разведка туса пĕлме хăтланнă. Пĕр чаçăн боецĕсем, пăшалсемпе тата пулеметсемпе персе, тăшман разведчикĕсене сапаласа янă.

* * *

Белгород районĕнче пĕр чаçăн старши лейтенант Диев юлташ ертсе пыракан 11 разведчикĕ нимĕçсен позицийĕсем патне йăпшăнса пынă та тăшмана сасартăк атакăланă. Штыксемпе çапăçса тата гранатăсем ывăтса, пирĕн боецсем 50 гитлеровеца çити вĕлернĕ, 5 дзотпа блиндажа сирпĕнтерсе янă. Хăйсем умне лартнă задачăна ăнăçлăн пурнăçа кĕртнĕ хыççăн разведчиксем, темиçе çынна тыткăна илсе, хăйсен чаçне таврăннă.

* * *

Чугуев районĕнче пĕр чаçăн артиллерисчĕсем тăшманăн хăй тĕллĕн çӳрекен орудийĕсен батарейине тата боеприпассем турттарса пыракан обозне пĕтерсе тăкнă. Тепĕр участокра пирĕн позицисене разведка туса пĕлме хăтланнă нимĕçсен ушкăнне пĕтерсе тăкнă.

* * *

Дон çинчи Ростовран хĕвеланăçнерехре пирĕн артиллеристсем тăшман позицийĕсем çине темиçе хутчен сасартăк вăйлăн пере-пере илнĕ. Гитлеровецсене пĕр рота таран вĕлерсе пĕтернĕ, боеприпассен складне сирпĕнтерсе янă, артиллерипе минометсен темиçе батарейине пусарса лартнă. Пирĕн разведка тăвакан отряд нимĕç пехотин колоннине тапăннă. Совет боецĕсем, пăшалсемпе тата пулеметсемпе персе, 60 гитлеровеца вĕлернĕ, унтан пĕр çухатусăрах хăйсен чаçне таврăннă.

* * *

Ленинград фронтĕнче пирĕн подразделенисем гитлеровецсене пĕр рота таран пĕтерсе тăкнă. Артиллерипе минометсенчен персе, нимĕçсен 19 дзотне, 25 блиндажне тата 6 наблюдательнăй пунктне ишĕлтернĕ.

* * *

Ровно облаçĕнчи Чапаев ячĕпе тăракан отрядри партизансем шоссе çулĕ çине минăсем хурса тухнă та засада тунă. Часах 4 нимĕç автомашини курăнса кайнă. Пĕррремĕш автомашина, минăсем çине пырса кĕрсе, сирпĕнсе кайнă, ыттисене засадăра пытанса тăнă партизансем пенĕ. 16 нимĕçе вĕлернĕ, вĕсем хушшинче фашистсен округри икĕ руководителĕ тата ытти нимĕç чиновникĕсем пулнă. «За родину» ятлă отрядри партизансем нимĕçсен çар эшелонне сирпĕнтерсе янă. Хĕçпăшал тиенĕ 16 платформа тата класлă 2 вагон çĕмĕрĕлнĕ.

* * *

Нимĕçсен 21-мĕш авиапехотнăй дивизийĕнчен Хĕрлĕ Çар енне куçнă ефрейтор Герман С. çапла каласа панă: «Эпĕ 9 уйăх хушши Смоленскра пурăнтăм, лагерьсемпе тĕрмесене хуралланă полкра тăтăм. Смоленскри тĕрмен камерисенче тытса хупнисем яланах лăк тулли пулаççĕ. Тытса хупнисем хушшинче хĕрарăмсем тата çитĕнсе çитмен ачасем нумай. Хам сăнанă тăрăх тата унтер-офицер Шмидт каласа панă тăрăх эпĕ çакна пĕлсе çитрĕм: çав тĕрмене лекнĕ çынсем унтан нихăçан та тухса каяймаççĕ. Пĕрре тытса хупнă вырăс çыннисен пĕр ушкăнне ман куç умĕнче тĕрме картишне илсе пычĕç те асаплантарма тытăнчĕç. Пĕрре вырттараççĕ, тепре ура çине тăратаççĕ, çапла пĕр сехет хушши асаплантарчĕç. Обер-фельдфебель Мюллер мана тата ытти салтаксене те хăй нумай вырăса персе вĕлерни çинчен каларĕ. Тата кашни кун хула тулашĕнче персе вĕлерес ĕçе хутшăнни çинчен те каласа пачĕ».

* * *

Норвеги патриочĕсен хĕçпăшаллă ушкăнĕ Рауфоссри боеприпассен заводне тапăннă. Çав заводăн тĕп цехĕсене юрăхсăра кăларнă. Завод хуралĕпе хирĕ-хирĕç персе тăнă чухне патриотсем нимĕç офицерне вĕлернĕ. Тронхеймра нимĕçсен 3 пин тонна водоизмещениллĕ суту-илӳ суднине вут тивертнĕ. Хамар çывăхĕнче нимĕçсен войскăсем турттарса пыракан поездне крушени тунă.

Агитколлектив аван ĕçлет

Канашри педучилищĕри агитколлективра 10 агитатор. Хальхи обстановкăна шута илсе, агитаторсем хăйсен ĕçне—агитаципе пропаганда ĕçне аван туса пыраççĕ. Вĕренекенсене хальхи лару-тăру çинчен тĕплĕн ăнлантарса параççĕ.

Верховный Главнокомандующин Совет Союз Маршалĕн И. В. Сталин юлташăн кăçалхи майăн 1-мĕшĕнчи приказне, Молотов юлташ янă нотăна тата нумай пулмасть Коминтерн кăларнă постановление вĕсем тарăнăн ăнлантарса пачĕç.

Агитаторсенчен уйрăмах А. Иванова, Е. Тельцова, Д. Захаров, В. Кондратьева юлташсем хăйсен ĕçне тимлĕн туса пыраççĕ.

И. МАКСИМОВ.

Районсенчи парти пухăвĕсем

ЭЛĔК

Июнĕн 20-мĕшĕнче коммунистсен районри пухăвĕ пулчĕ. Унта ВКП(б) Обкомĕн XV-мĕш пленумĕн итогĕсене сӳтсе-яврĕç. Докладчик — ВКП(б) райкомĕн секретарĕ М. Федотов юлташ.

Район кăçалхи çуракине организованно ирттернĕ. Колхозсем çурхи тырăсем акмалли плана 107 процент тултарнă, нимĕç захватчикĕсенчен ирĕке кăларнă совет районĕсене пулăшма тата оборона фондне хывма 804 гектар тĕштырă акнă, общественнăй выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕçе вăйлатма фермăсем таврашĕнчи халиччен усă курмасăр выртнă 101 гектар çине çĕрулми лартнă. «14 лет Октября», «Шуçăм» колхозсем çуракине кĕске срокра, пысăк пахалăхпа вĕçленĕ, ака планне 109-шар процент тултарнă. «Доброволец», «Броневик», «ВЛКСМ 9-мĕш съезчĕ», «Заветы Ильича» колхозсем çурхи тырăсене хăвăрт, агротехника кăтартăвĕсене пурнăçа кĕртсе акса хăварнă.

Машино-тракторнăй станци тракторсемпе тумалли çурхи ĕçсен планне майăн 15-мĕшĕ тĕлне 107 процент пурнăçа кĕртнĕ. Коммунист Васильев ертсе пыракан 7-мĕш номерлĕ тракторнăй бригада плана 154 процент пурнăçланă, 335 килограмм горючи перекетленĕ.

Район общественнăй выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес енĕпе те паллă çитĕнӳсем тунă. Районри колхозсем, Пĕтĕм Союзри иккĕмĕш премие илнипе хавхаланнăскерсем, 1943 çулта выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли государство планне пур выльăхсем енĕпе те пĕтĕмĕшпех тултарнă.

Çуракинче агитколлективсем массăллă ĕçе начар мар туса пынă, анчах юлашки вăхăтра ку ĕç чылай сӳрĕкленни сисĕнет.

Июнĕн 20-мĕшĕ тĕлне район 9.303 гектар тыррине çумкурăкĕсенчен тасатнă. Вырăс Сурăмĕнчи, Смаушкинăри, Тенири тата ытти хăшпĕр колхозсем халĕ çĕрулмипе пахча-çимĕçсене çумласа купалаççĕ.

Пуху район юлашки вăхăтра юлса пыма тытăннине палăртрĕ. Ирхи çĕртме планне 60 процента яхăн çеç пурнăçа кĕртнĕ. «Ударник», «Новый путь», Киров ячĕпе тăракан колхозсем ку таранчченех çĕртме тăвас ĕçе кирлĕ пек организацилемен. Ку ĕçре лашасемпе тата тракторсемпе туллин усă курмаççĕ-ха.

Кĕçех утă çулма тухмалла. Районри колхозсен çаранĕсемпе улăхсем 2.500 гектар, акнă курăксем 3.150 гектар. Анчах косилкăсемпе çавасем юсаса хатĕрлесси питех те сӳрĕк пулса пырать: Паянхи кун тĕлне 36 косилкăран 23-шне çеç юсанă. Районра миçе çава хатĕрленине шута та илмен.

Уборка машинисене юсасси питех те вăраххăн пырать. 180 жнейкăран 85-шĕ çеç ĕçе хатĕр. МТС комбайнсем юсамалли плана 33 процент çеç пурнăçа кĕртнĕ, 22 молотилкăран пĕри кăна юсавлă, 8 жнейкăран пĕрине те юсаман.

Пренире пурĕ 19 çын тухса каларĕç. Вĕсем асăннă çитменлĕхсем, чи малтанах, райçĕрĕç пайĕнче ĕçлекенсемпе МТС работникĕсем, ялсовечĕсемпе колхозсен председателĕсем çавăрăнуçăсăр ĕçленинчен, районри пуçламĕш парторганизацисемпе коммунистсем уборкăна хатĕрленес ĕçе çителĕксĕр ертсе пынинчен килнине нумай тĕслĕхсемпе çирĕплетсе пачĕç.

Пухура ВКП(б) Обком бюровĕн членĕ Белолипецкий юлташ тухса каларĕ. Вăл район çураки çитĕнĕвĕсемпе лăпланса ларма пăхнине, çавна пула ялхуçалăхĕнчи хальхи ĕçсем — уборка машинисене юсасси, ирхи çĕртме тăвасси, çум çумласси, тислĕк тăкасси юлса пынине палăртрĕ. Ворошилов ячĕпе тăракан колхозра ирхи çĕртме тума пĕр лаша та тухман, ирхи çĕртмене тракторсемпе тăвасси çине шанса пурăнаççĕ.

Пуху уборка умĕнхи ĕçсенчи, тырпулсене пухса кĕме хатĕрленес ĕçри çитменлĕхсене çитес кунсенчех пĕтерме палăртса конкретлă решени йышăнчĕ, районри коммунистсене ВКП(б) Обкомĕн XV-мĕш пленумĕн решенийĕсене пĕр пăркаланмасăр пурнăçа кĕртме хушса хăварчĕ.

Х. ЛИСИН.

ВĂРМАР

ВКП(б) Обкомĕн XV-мĕш пленумĕн итогĕсене сӳтсе явас ыйтупа июнĕн 20-мĕшĕнче районра парти пухăвĕ пулса иртрĕ. Пленум решенийĕсемпе районри парторганизаци умĕнче тăракан черетри задачăсем çинчен ВКП(б) райкомĕн секретарĕ А. Смирнов юлташ доклад турĕ.

— Парти Обкомĕн пленумĕ,—тет докладчик,— пирĕн район кăçал пур ĕçсемпе те юлса пынине палăртрĕ. Чылай колхозсем çурхи ĕçсене хальхи вăхăт ыйтнă пек туса пыраймарĕç, çуракине вăраха тăсрĕç, хăшпĕр колхозсем агротехника кăтартăвĕсене пурнăçлаймарĕç.

Районри парторганизаци çуракинче лайăх ĕçленĕ «Заря», «Атнаш», Вăрмарти «Большевик», «Арабось», «Аниш», «Победа» колхозсен пахха примерне юлса пыракан колхозсене куçарман.

Район çуракине çителĕксĕр хатĕрленсе тухнă. Çакă вара çуртыррисене акас ĕçре пысăк чăрмав кӳнĕ. «Радио» «Тукас», «Ленин çулĕпе», «Пионер» тата ытти хăшпĕр колхозсем çавна пула çуракине питех те вăраха тăснă. «Трактор», Маркс ячĕпе тăракан колхозсем агротехника правилисене пăснă. Асăннă колхозсен председателĕсем, унти коммунистсемпе комсомолецсем ĕç пахалăхĕшĕн çителĕксĕр кĕрешнĕ.

МТС тракторсене начар пахалăхпа юсанă. Çавăнпа чылай тракторсем çителĕклĕ ĕçлеймен. Ланинпа Ванюков коммунистсем ертсе пыракан трактор бригадисем çураки планне çурри чухлĕ те тултарайман.

Районра ирхи çĕртме тăвас, тислĕк тăкас, çум çумлас ĕçсем юлса пыраççĕ. Июнĕн 20-мĕшĕ тĕлне район ирхи çĕртме планне 23 процент ытларах çеç тултарнă. Çĕртме тума тухман колхозсем те пур-ха. «Тукас», «Радио» колхозсем 5—10 гектар çеç сухаланă.

Уборка машинисене юсас ĕç пушшех çителĕксĕр пырать.

Районра лайăх ĕçлекен колхозсем пур. «Атнаш» колхоз (председателĕ коммунист Матвеев юлташ) çуракине те лайăх ирттернĕ, уя тислĕк тăкмалли, ирхи çĕртме тумалли плансене те иртерсе пурнăçа кĕртнĕ. Халĕ торфпа тислĕке çăрса удобрени хатĕрлет; Силос хывма вăрманти курăка çулать; Колхоз 1943 çулшăн государствăна сĕт-çу, çăмарта, аш-какай, пĕтĕмĕшпех парса татнă. Аш-какай çитес çулшăн та панă.

Район иртнĕ çул выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес тĕлĕшпе начар мар ĕçленĕ. Кăçал та хăшпĕр колхозсем (Кĕтеснерти «Партин 15-мĕш съезчĕ», «Хĕрлĕ Мăрат», Тикашри «Большевик», «Атнаш» т. ыт. те) выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли плана пурнăçланă. Анчах чылай колхозсем ку енĕпе тăван çĕршыв умĕнче парăмлă-ха. Çамрăк выльăхсене пăхса ӳстерес ĕç уйрăмах çителĕксĕр. Кăçал çамрăк выльăхсем чылай вилчĕç.

Район юлса пыни ĕçсыннисем хушшинче агитацилле-массăллă ĕçе витĕмсĕр туса пынинчен нумай килет. ВКП(б) райкомĕ тата унăн пропагандăпа агитаци отделĕ, çавăн пекех парти кабинечĕ те агитколлективсене çителĕксĕр ертсе пынă, тивĕçлипе пулăшман. Çавна пула чылай агитколлективсем (Мăн Çыхмаси, «Ленин çулĕ» колхозри) сӳрĕк ĕçленĕ.

Доклад тăрăх 12 çын тухса каларĕç: Вĕсем районри колхозсен ĕçĕнчи çитменлĕхсене кăтартса пачĕç. ВКП(б) Центральный Комитечĕн Парти Контроль Комиссин Чăваш республикинчи уполномоченнăйĕ Серов юлташ район юлса пынин тĕп сăлтавĕсене уçса палăртрĕ. Вăл «Трактор» колхозри çитменлĕхсене илсе кăтартрĕ. Унта ĕç дисциплини кирлĕ вырăнта мар. Çавăнпа пур ĕçсем те юлса пыраççĕ. Витесем умĕнче темĕн чухлĕ тислĕк купаланса выртать. Анчах ăна хире кăлармаççĕ. Учет ĕçĕ япăх. Фермăри 200 чăхран кашни кун 15—16-шар çăмарта çеç илеççĕ. Колхозра комунистсемпе комсомолецсем те пур. Колхоз председателĕ Николаев хăй те коммунист. Анчах вĕсем çак çитменлĕхсене пĕтерессишĕн тăрăшмаççĕ.

Пуху районри коммунистсене уборкăна хатĕрленес ĕçри çитменлĕхсене çитес вăхăтрах пĕтерессишĕн, пленум решенийĕсене пурнăçа кĕртессишĕн мĕнпур вăя хурса кĕрешме хушрĕ.

И. СТЕПАНОВ.

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔН УКАЗĔ

СССР орденĕсемпе медалĕсен лентисен тĕслĕхĕсене тата вĕсем çинчен каласа панине тата орденсемпе медальсене, орден лентисене, уйрăмлăх паллисене çакса çӳремелли Правилăсене çирĕплетесси çинчен

1. СССР орденĕсемпе медалĕсен тĕслĕхĕсене тата вĕсем çинчен каласа панине çирĕплетес.

2. Орденсемпе медальсене, орденсемпе медальсен лентисене тата уйрăмлăх паллисене çакса çӳремелли çинчен калакан Правилăсене çирĕплетес.

3. Орденсемпе медальсене, орденсемпе медальсен лентисене тата уйрăмлăх паллисене çакса çӳресси çинчен халиччен кăларнă положенисем пăрахăçа тухнă тесе шутлас.

СССР Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ
М. КАЛИНИН.

СССР Верховный Совет Президиумĕн секретарĕ
А. ГОРКИН.

Мускав, Кремель. 1943 çулхи июнĕн 19-мĕшĕ.

Ӗçлӗ те витӗмлӗ агитацишӗн

М. АНДРЕЕВ

ВКП(б) Обкомӗн пропагандӑпа агитаци енӗпе ӗçлекен секретарӗ

Ӗçлӗ те витӗмлӗ, большевикла тӗрӗслӗхлӗ те çивӗч агитаципе пропаганда ӗççыннисен анлӑ массисене куллен вӗрентсе, хавхалантарса пыракан чи хӑватлӑ хӗçпӑшалсенчен пӗрисем пулса тӑраççӗ. Политикӑллӑ агитаци халӗ, совет халӑхӗ гитлерла Германие хирӗç отечественнӑй аслӑ вӑрçӑ туса пынӑ кунсенче, уйрӑмах пысӑк вырӑн йышӑнса тӑрать. Агитаторсен мӗнпур халӑха нимӗçсен фашистла захватчикӗсене хирӗç кӗрешме пӗтӗçтерсе пымалла, халӑха хурçӑ пек çирӗп дисциплинӑллӑ, чӑтӑмлӑ та тӳсӗмлӗ пулма, тӑшмана хаяррӑн кураймасӑр тӑма вӗрентмелле, ӗççыннисене мӗнпур йывӑрлӑхсене çӗнтерме, тылра вӑя хӗрхенмесӗр ӗçлеме, геройла Хӗрлӗ Çара пур енчен те пулӑшса тӑма мобилизацилемелле.

Пирӗн республика хуçалӑхпа политикӑри питех те кирлӗ задачӑсене ӑнӑçлӑн пурнӑçа кӗртрӗ. Колхозсенче выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетессине малалла аталантарса пынишӗн республика Оборонӑн Государственнӑй Комитечӗн куçса çӳрекен Хӗрлӗ ялавне тата иккӗмӗш премие илме тивӗçлӗ пулчӗ. Республикӑри колхозсем çуракине пӗлтӗрхинчен 12 кун маларах туса ирттерчӗç. Государствӑн Иккӗмӗш Военнӑй Заемне хастарлӑн та организованно вырнаçтартӑмӑр. Нумай предприятисен лайӑх ӗçне ВЦСПС-па Союзри наркоматсем темиçе хутчен те палӑртнӑ. Колхозсемпе колхозниксем фронта вӑйлӑнрах та вӑйлӑнрах пулӑшса пынине кӑтартакан тӗслӗхсем кунран-кун ӳссе пыраççӗ. Çав çитӗнӳсене эпир, чи малтан, пирӗн агитаторсем ӗççынни массисем хушшинче ӑнлантарулӑ ӗçе анлӑн туса пынине пула çӗнтерсе илме пултартӑмӑр.

Республикӑри предприятисемпе колхозсенче тата учрежденисенче халӗ 900 агитколлектива яхӑн ӗçлет. Çав агитколлективсенче 10 пин ытла агитатор — партири тата партире тӑман большевиксем пӗтӗçсе тӑраççӗ. Вӗсен ӗçӗн тӗп никӗсӗ — халӑхсен çулпуçӗ Сталин юлташ отечественнӑй аслӑ вӑрçӑ кунӗсенче тухса каланӑ историллӗ сӑмахӗсем пулса тӑраççӗ.

Пирӗн агитаторсем промышленность предприятийӗсенче хастарлӑн та пултаруллӑн ӗçлеççӗ. Ӗçлӗ те витӗмлӗ политикӑллӑ агитаци вӑрçӑ вӑхӑчӗпе çыхӑннӑ йывӑрлӑхсене çӗнтерме çӗрте калама çук пысӑк пулӑшу пачӗ. Пирӗн республикӑри нумай предприятисем, уйрӑмӑн илсен, Улатӑрти паровозсем юсакан завод, Челноков тата Якунин юлташсем главнӑй инженерсем пулса тӑракан заводсем тата ыттисем те производство программине уйӑхран уйӑхах тултарса тата ытлашшипех тултарса пыраççӗ; вӗсем Пӗтӗм Союзри социализмлӑ ӑмӑртура пӗр хутчен мар çӗнтерӳçӗсем пулса тухрӗç. Çакна тума агитаторсем сахал мар пулӑшрӗç.

Çуракине хатӗрленсе ирттерес ӗçре ялсенчи агитколлективсем пуян опыт туянчӗç. Сӑмахран, Вӑрнар районӗнчи Кольцовкӑри Сталин ячӗпе тӑракан колхозӑн агитколлективӗнех илер. Кунта 27 агитатор. Вӗсене пурне те бригадӑсем çумне çирӗплетнӗ. Политикӑллӑ-массӑллӑ ӗçе пӗтӗçтерсе пыракanni кунта Карева юлташ ертсе пыракан вулав çурчӗ пулса тӑрать. Кашни каçах вулав çуртне учительсем, комсомолецсем, колхозри активистсем пухӑнаççӗ. Вӗсем колхозри «Сталинец» ятлӑ стена хаçатне тата боевой листоксем кӑлараççӗ. Агитаторсем çитес калаçу валли материалсем суйласа илеççӗ, иртнӗ кунӑн итогӗсене пӗтӗçтереççӗ, результатсене кӑтарту хӑми çине çыраççӗ. Çакӑнтах драмкружок хӑйӗн выступленийӗсене хатӗрлет. Агитаторсем ӗçре радиопа анлӑн усӑ кураççӗ. Хамӑрӑн çӗршыв пурнӑçӗнчи тата тӗнчери хыпарсене, Совет Информаци Бюровӗ пӗлтерӗвӗсене çийӗнчех колхозниксем патне çитереççӗ. Ярославль облаçӗнчи Горшиха ялхуçалӑх артелӗн членӗсем чӗнсе каланине радио тӑрӑх илтсен, агитаторсем ярославецсен паха пуçарӑвӗ çинчен колхозниксене çав кунах, кӑнтӑрлахи апат вӑхӑтӗнче, каласа панӑ. Ярославль облаçӗнчи колхозниксен пуçарӑвне пысӑк хавхаланупа йышӑнса, Кольцовка колхозникӗсем нимӗç пусмӑрлӑхӗнчен ирӗке кӑларнӑ районсене пулӑшмашкӑн плантан ирттерсе 10 гектар тӗштырӑ акма, пӗр гектар çӗр улми, гектар çурӑ купӑста лартма шут турӗç. Кунсӑр пуçне, колхозниксем кӑçалхи çул общественнӑллӑ выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетмелли плана ирттерсе пурнӑçа кӗртме, ирӗке кӑларнӑ районсенчи колхозниксене пулӑшма пӗр ӗне, 3 сысна, 5 сурӑх, 50 хур çитӗнтерме сӑмах пачӗç. Çапла агитаторӑн витӗмлӗ сӑмахӗ общественнӑллӑ ӗçре пурнӑçа кӗрет.

Ӗçре ыттисене хӑй пример кӑтартакан агитаторӑн сӑмахӗ уйрӑмах витӗмлӗ те авторитетлӑ пулать. Шупашкар районӗнчи Ленин ячӗпе тӑракан колхозра, сӑмахран, Леонид Егоров агитатор пысӑк авторитетпа усӑ курать. Сухаçӑ пулса ӗçлесе, вӑл çуракинче хӑйне панӑ нормӑна кулленех ирттерсе пурнӑçа кӗртсе пынӑ, кану вӑхӑчӗсенче вӑл колхозниксене Сталин юлташӑн майӑн 1-мӗшӗнчи приказне ӑнлантарса панӑ, калаçусем ирттернӗ, Совет Информаци Бюровӗн пӗлтерӗвӗсене вуласа панӑ, колхозниксене çуракине хӑвартрах тата пысӑк пахалӑхпа вӗçлеме чӗннӗ.

Акӑ тата тепӗр тӗслӗх. Вӑрнар районӗнчи Хапӑс колхозӗнчи Петр Варламович Варламов колхозник-агитатор 60 çулта. Унӑн 4 ывӑлӗ отечественнӑй вӑрçӑ фрончӗсенче гитлерла вӑрӑ-хурахсемпе çапӑçаççӗ. Ватта сулӑннӑ пулин те, Петр Варламович иртнӗ çулта 427 ӗçкунӗ тунӑ. Халӗ те вӑл ывӑнма пӗлмесӗр ӗçлет. Кулленхи событисем çинчен колхозниксемпе чӗререн калаçнӑ чухне, вӑл колхозниксене вӑя хӗрхенмесӗр ӗçлеме чӗннӗ чухне, унӑн сӑмахне пурте хапӑлласах итлеççӗ.

Политикӑллӑ агитацин пахалӑхне лайӑхлатас ӗçре ВКП(б) Центральнӑй Комитечӗн пропагандӑпа агитаци Управленийӗ ярса панӑ «Ялти агитаторӑн çуракинче асра тытмаллисем» ятлӑ кӗнеке нумай пулӑшрӗ. Агитколлективсем куллен усӑ куракан çав кӗнеке агитациллӗ ӗçӗн формисемпе меслечӗсене пуянлатма пулӑшрӗ. Политикӑллӑ тата производствӑллӑ темӑсемпе халӗ ӗнтӗ кашни агитатор тенӗ пекех калаçусем ирттерет, ӗççыннисене хаçатсемпе художествӑллӑ произведенисем вуласа парать, Совет Информаци Бюровӗн пӗлтерӗвӗсене ӑнлантарса парать. Чылай районсенче хаçат витринисемпе, нагляднӑй агитацин листокӗсемпе, боевой лозунгсемпе, хисеп хӑмисемпе, социализмлӑ ӑмӑрту результачӗсене кӑтартса паракан хӑмасемпе, стена хаçачӗсемпе, боевой листоксемпе тата большевикла агитацин ытти нумай тӗрлӗ майӗсемпе анлӑн усӑ кураççӗ. Октябрьски районри нумай колхозсенче «Колхоз капкӑнӗ» ятлӑ лайӑх илемлетнӗ сатирӑллӑ листоксем кӑлараççӗ. Çав «Капкӑнсем» кахалсене, сӳрӗк ӗçлекенсене çивӗччӗн питлеççӗ, бригадӑсенчи çитменлӗхсене тӑрӑ шыв çине кӑлараççӗ, колхозниксене çав çитменлӗхсене пӗтерме мобилизацилеççӗ. Район центрӗнче—Октябрьски ялӗнче вырӑнти художниксем, центрти хаçатсенче тухакан карикатурӑсене пысӑклатса, агит-чӳречесем тӑваççӗ. Вӗсене халӑх интересленсе пӑхать.

Колхозниксен кану вӑхӑтне культурӑллӑн организацилес шутпа, Калинино районӗнчи художествӑллӑ пултарулӑх кружокӗсем колхозниксем валли 24 спектакль лартса панӑ, хор кружокӗсен 14 выступленине ирттернӗ. Апрелӗн 20-мӗшӗнчен пуçласа майӑн 15-мӗшне çитиччен Элӗк районӗнче колхоз тата шкул çамрӑкӗсен художествӑллӑ пултарулӑх смотрне ирттернӗ. Çав смотр вулав çурчӗсемпе художествӑллӑ пултарулӑх кружокӗсен ӗçне лататах та ытларах чӗртсе яма пулӑшрӗ. Çуракин вӑхӑтӗнче кунта художествӑллӑ кружоксем пӗтӗмпе 39 выступлени туса ирттернӗ.

Пирӗн агитаторсемпе пропагандистсем чыслӑ та хисеплӗ ӗç туса пыраççӗ. Парти райкомӗсемпе горкомӗсен, пуçламӑш парторганизацисен вӗсене куллен ертсе пымалла, вӗсем валли лекцисемпе докладсем, уйрӑмшӗрӗн тата ушкӑнӑн пухса консультацисем ирттермелле, вӗсен пӗлӳне ӳстерессишӗн тӑрӑшмалла, вӗсене кирлӗ литература тата фактсемпе материал парса тӑмалла, вӗсене куллен ывӑнма пӗлмесӗр пулӑшмалла. Анчах нумай парторганизацисем агитаторсене ӗçре çакӑн пек тимлӗн пулӑшса пымаççӗ-ха. Политикӑллӑ агитацие куçкӗретӗнех хакламанни те час-часах тӗл пулкалать. Массӑллӑ ӗçе Кувакино, Вӑрмар, Хӗрлӗ Чутай, Шӑмӑршӑ тата Пӑрачкав районӗсенче уйрӑмах çителӗксӗр йӗркеленӗ. Агитаторсене çав районсенче колхоз бригадисем çумне формӑшӗн кӑна çирӗплетсе тухнӑ. Партипе совет активне агитациллӗ ӗçе начар явӑçтарнӑ. Парти райкомӗсен секретарӗсемпе отделсен заведующийӗсем, райисполкомсемпе МТС-сен ертсе пыракан работникӗсем политикӑллӑ темӑсемпе докладсем питех те сайра тӑваççӗ. Пропагандӑпа агитаци отделӗсен работникӗсемпе те нумай чухне кирлӗ пек усӑ курмаççӗ. Халиччен йышӑннӑ решенисем мӗнле пурнӑçа кӗрсе пынине тӗрӗслемеççӗ. Политикӑллӑ ӗçе ертсе пырассине асӑннӑ районсенче çапла питех те япӑхтарса янӑ. Çав районсем çуракинче тата ытти чылай паха ӗçсенче кая юлнинчен çакӑн хыççӑн ӗнтӗ нимӗн тӗлӗнмелли те çук.

Агитациллӗ-массӑллӑ ӗçшӗн парти райкомӗсен ответлӑхне татӑклӑн ӳстермелле. Агитаципе ӑнлантарулӑ ӗç большевикла руководствӑн чи кирлӗ меточӗсенчен пӗри пулса тӑнине, агитациллӗ ӗçе парти комитечӗсем куллен çине тӑрса ертсе пынӑ çӗрте кӑна ӗçре ӑнӑçу тума май пуррине манма юрамасть. Парти райкомӗсенчен çакна ыйтмалла: вӗсем хӑйсен влиянийӗпе пур колхозсене те çавӑрса илччӗр, вӗсем колхозсенчи политикӑллӑ ӗç мӗнле пынишӗн ответлӑ пулса тӑччӑр. Райком работникӗсем, партипе советӑн районри активӗ ялти политикӑллӑ ӗçе хӑйсем организацилесе, ертсе пыма тивӗçлӗ, колхозниксем умӗнче хӑйсен докладсемпе калаçусем туса ирттермелле, çынсене тӗплӗнрех пӗлме, колхоз активне пӗтӗçтерсе пыма тӑрӑшмалла, комсомол организацийӗсене пулӑшмалла.

Ял халӑхӗ хушшинче туса пыракан политикӑллӑ çутӗçре, культурӑллӑ-массӑллӑ ӗçре вулав çурчӗсем, колхоз клубӗсемпе библиотекӑсем хисеплӗ вырӑн йышӑнма тивӗçлӗ. Çав учрежденисен ӗçӗ юлашки вӑхӑтра кӑштах лайӑхланчӗ. Вӗсенчен хӑшпӗрисем политикӑллӑ агитацин чӑн-чӑн центрӗсем пулса тӑчӗç. Елчӗк районӗнчи Байдеряковӑри ВКП(б) членӗн кандидачӗ Клементьева юлташ заведующи пулса тӑракан вулав çурчӗ, сӑмахран, ӗççыннисем умӗнче пысӑк хисепе тухнӑ. Вулав çуртӗнче таса та çутӑ, тирпейлӗ, кунта яланах çӗнӗ хаçат-журналсем, шашкӑсемпе шахмӑтсем, домино, музыка инструменчӗсем тупма пулать. Вулав çурчӗн пуян библиотека пур. Кунта докладсемпе калаçусем тӑтӑшах пулса пыраççӗ, колхозниксене хаçатсем вуласа параççӗ, вулав çурчӗ çумӗнче стена хаçачӗ тата «Хӗлхем» ятлӑ литература журналӗ тухса тӑрать. Кунтах çар кӗтесӗ, юлашки хыпарсен хӑми, хисеп хӑми. «Отечественнӑй вӑрçӑ фрончӗсенче» тата «Чӑваш халӑхӗн паттӑр ывӑлӗсем» ятлӑ витринӑсем пур. Политикӑллӑ тата вырӑнти темӑсемпе плакатсем туса çакнӑ. Драма, литература тата агротехника кружокӗсем тӑтӑшах ӗçлесе пыраççӗ. Çак мӗнпур ӗçе вулав çурчӗн 12 çынран тӑракан совечӗ ертсе пырать. Культурӑллӑ-массӑллӑ ӗçе лайӑх йӗркелени çав колхоза çуракине районра пуринчен малтан туса ирттерме май пачӗ.

Анчах политикӑллӑ çутта кӑларас ӗç паянхи кун ыйтнине тивӗçтерсех пыраймасть-ха. Сӗнтӗр, Комсомольски, Çӗрпӳ тата ытти хӑшпӗр районсенчи вулав çурчӗсем пачах ӗçлемеççӗ. Вулав çурчӗсемпе час-часах вырӑнсӑр усӑ кураççӗ: Хӑшпӗр çӗрте вулав çурчӗсен пуçлӑхӗсем çук. Сӗнтӗрвӑрри, Шупашкар, Куславкка тата ытти хӑшпӗр районсенче çак ӗçе учительсене сахал явӑçтараççӗ.

Вулав çуртӗсен ӗçне урӑхлатса çӗнетесси çинчен сӳпӗлтетме чарӑнмалла, ӗçе лайӑхлатас енӗпе практикӑллӑ ӗçсем тумалла, вӗсем валли пултарулӑ та ӗçчен çынсем тупмалла.

Агитациллӗ-массӑллӑ ӗçе йӗркелес тӗлӗшпе хулара та, ялта та чылай çитменлӗхсем пур. Чи лайӑх агитколлективсем те хӑйсен ӗçне мӗнпур ӗççыннисем хушшинче туса пыраймаççӗ. Хӑшпӗр промышленность предприятийӗсенче, сӑмахран, каçхи сменӑсенче, рабочисен общежитийӗсемпе хваттерӗсенче массӑллӑ-политикӑллӑ ӗçе организацилесси çинчен пачах та маннӑ. Чӑваш ӗççыннийӗсем хушшинче ӑнлантарулӑ ӗçе тӑван чӗлхепе туса пырассине япӑхтарса янӑ. Чылай колхозсенче эвакуаци йӗркипе куçса килнӗ çынсем хушшинче нимӗнле ӗç те çук. Массӑллӑ-агитациллӗ ӗçе производствӑллӑ задачӑсемпе, ӗç дисциплинине çирӗплетессипе çыхӑнтарса пымаççӗ. Çак çитменлӗхсене халех пӗтермелле.

Политикӑллӑ ыйтусемпе, çӗршывра тата тӗнчери событисемпе халӑх питех те интересленет. Агитаторсен ӗççыннисен ыйтнисене тивӗçтерсе пымалла, хальхи вӑхӑтра пулса иртекен событисене, Сталин юлташӑн майӑн пӗрремӗшӗнчи приказне тӗплӗн ӑнлантарса памалла, партипе правительствӑн паллӑ решенийӗсемпе вӑхӑтра паллаштармалла, отечественнӑй вӑрçӑ фрончӗсенчи лару-тӑру çинчен, пирӗн союзниксен вӑрçӑри ӗçӗсем çинчен тӑтӑшах пӗлтерсе тӑмалла, гитлерла бандитсем вӑхӑтлӑха тытса илнӗ районсенчи совет çыннисене тискеррӗн асаплантарни çинчен хаçатсем тӑрӑх вуласа памалла.

Большевикла агитацин вӑйӗ — вӑл тӑвӑллӑ, идея тӗлӗшӗнчен тарӑн та политика тӗлӗшӗнчен тӳрӗ тӗллевлӗ пулнинче. Политикӑллӑ ӗçе вӑрçӑлла хуçалӑх тӗлӗшӗнчи татӑклӑ задачӑсене пурнӑçа кӗртессипе тачӑн çыхӑнтарса пымалла. Вулавсемпе калаçусем ирттернӗ чухне кашни агитаторӑн пӗр-пӗр цех е бригада, уйрӑм рабочи е колхозник ӗнер е паян мӗнле ӗçленине лайӑх пӗлес пулать, лайӑх ӗçлекенсене палӑртмалла, кая юлакансене малтисемпе танлашма хистемелле, кахалсене, дисциплинӑна пӑсакансене çивӗччӗн питлемелле, мӗнпур коллектива производствӑри черетлӗ задачӑсене пурнӑçа кӗртме хавхалантармалла. Агитаторсем предприятисемпе колхозсенчи, МТС-семпе совхозсенчи социализмлӑ ӑмӑртӑва сӑмахпа мар, ӗçпе чӗртсе, организацилесе пыракансем пулма тивӗçлӗ.

Çамрӑксемпе хӗрарӑмсем хушшинче ӗçлесси халӗ уйрӑмах пысӑк вырӑн йышӑнать. Çамрӑксемпе хӗрарӑмсем промышленноçра та, çавӑн пекех ялхуçалӑхӗнче те чӑннипех те ӗçе татса паракан вӑй пулса тӑчӗç. Вӗсене производство ӗçне вӗрентмелле, нумайранпа ӗçлекен опытлӑ рабочисем çумне çирӗплетмелле, вӗсене пӗрле пухса агитациллӗ ӗç туса пымалла, хӑйсем ӗçлекен предприяти е колхоз, е тата участок ылханлӑ тӑшмана çапса аркатас ӗçре мӗнле вырӑн йышӑнса тӑнине кӑтартса памалла.

Агитаципе пропаганда ӗçӗн пысӑк задачи — перекетлӗх режимӗшӗн, вырӑнти ресурссемпе туллин усӑ курассишӗн кӗрешесси пулса тӑрать. Перекетлӗх режимӗн ыйтӑвне промышленноçра та, ялхуçалӑхӗнче те государствӑн пысӑк ыйтӑвӗ вырӑнне хумалла. Предприятисенче, колхозсенче, пурнӑçпа йӑлара — пур çӗрте те пурне те перекетлесси — вӑрçӑ вӑхӑтӗнчи хурçӑ пек çирӗп закон. Чӗртаварсемпе топливӑна, электроэнергие тирпейсӗр тыткаланине хирӗç, халӑх пурлӑхне салатнине хирӗç татӑклӑ кӗрешӳ пуçласа ямалла. Çак енӗпе ялти агитаторсен тырпулсене пухса кӗртнӗ вӑхӑтра уйрӑмах нумай ӗçлеме лекет.

Вӑрçӑ ӗçне вӗрентессине татах та ытларах вӑйлатмалла, оборона темисемпе лекцисем тата докладсем тӑтӑшах ирттермелле, нимӗç захватчикӗсемпе кӗрешнӗ çӗрте хӑйсене палӑртнӑ землякsen паттӑр ӗçӗсем çинчен каласа кӑтартмалла, ӗççыннисене отечественнӑй вӑрçӑра пулнӑ çынсемпе тӗл пултарассине, фронтовиксемпе тыловиксем хушшинче çыру çӳретессине йӗркелемелле. Всевобуч подразделенийӗсенчи политикӑллӑ воспитани ӗçне, уйрӑмах Элӗк, Сӗнтӗр, Сӗнтӗрвӑрри, Хӗрлӗ Чутай тата ытти хӑшпӗр районсенче, тӗпренех лайӑхлатмалла.

Политикӑллӑ агитаци — пысӑк искусство. Кирек мӗнле искусство пекех кунта та лайӑх пӗлни, ӑста пулни, харпӑрхӑйӗн пӗлӗвне ӳстерессишӗн çине тӑрса ӗçлени кирлӗ. Кашни агитаторӑн тивӗçлӗхӗ — хӑйӗн тавракурӑмне анлӑлатассишӗн, хӑйӗн политикӑллӑ пӗлӳлӗхне кулленех ӳстерсе, пуянлатса пырассишӗн ывӑнма пӗлмесӗр тӑрӑшасси пулса тӑрать. Çак питех те кирлӗ ӗçре агитаторсене парти горкомӗсемпе райкомӗсен кабинечӗсем пулӑшма тивӗçлӗ. ВКП(б) хула комитечӗсемпе райкомӗсем çумӗнче тунӑ агитаторсемпе докладчиксен групписем пысӑк ӗçсем тума пултараççӗ. Вӗсен агитациллӗ-массӑллӑ ӗç туса пырас тӗлӗшпе агитаторсене пример кӑтартмалла, массӑсем хушшинче ӗçлеме вӗрентмелле. Çав задачӑсене пурнӑçа кӗртес тесен, халиччен тунӑ çитӗнӳсене çирӗплетсе хӑвармалла, чи лайӑх агитколлективсен ӗç опытне илмелле. Агитаторсен йышне комсомолецсемпе коммунистсенчен тата партире тӑман чи лайӑх юлташсенчен ӳстерсе пымалла. Кашни бригадӑра, предприятин кашни цехӗнче, учрежденин кашни отделӗнче, шкулӑн кашни группинче, кашни çуртра, общежитире агитатор пултӑр. Пур çӗрте те ӗçлеме пултаракан çирӗп агитколлективсем тумалла, вӗсен руководителӗсене ялан тенӗ пекех парти горкомӗсемпе райкомӗсем çирӗплетме тивӗçлӗ. Большевикла агитацин пур майӗсемпе те, халӑх шухӑш-кӑмӑлне хавхалантаракан пур майсемпе те—литературӑпа, кинопа, радиопа, театрпа, музыкӑпа, живописпа тӗрӗс усӑ курма вӗренсе çитмелле.

Хӗрлӗ Çарпа пӗтӗм совет халӑхӗ фашистла нимӗç захватчикӗсене хирӗç татӑклӑ çапӑçусем пуçланса каяс тапхӑр умӗнче тӑраççӗ. Агитаторсемпе пропагандистсен халӑх шухӑш-кӑмӑлне çирӗплетсе пымалла, тӑшмана хаяррӑн кураймасӑр тӑма вӗрентмелле, вӑрçӑра татӑклӑ çӗнтерӳ тумашкӑн пирӗн паттӑр Хӗрлӗ Çара пур енчен те тата кунран-кун вӑйлӑнрах пулӑшса пыма пӗтӗм ӗççыннисене мобилизацилемелле.

Учет ӗçне аван йӗркеленӗ

КАНАШ. Колхозниксем ӗçлесе тунӑ ӗçкунӗсене тӗрӗс шута илсе пырасси—колхоз счетоводӗсемпе бригадирсен ответлӑ задачи пулса тӑрать. Ана кулленех тата тӗрӗс туса пымалла. Ямашкассинчи Доронин ячӗпе тӑракан колхозӑн счетовод-учетчикӗ тата бригадирӗсем çакна лайӑх ӑнланса илнӗ, вӗсем учет ӗçне аван йӗркеленӗ. Колхозниксем ӗçлесе тунӑ ӗçкунӗсене бригадирсем 3 кунтан кая хӑвармасӑр çырса пыраççӗ, счетовод вӗсене ӗçкунӗсене шута илмелли кӗнеке çине кӗртсе пырать. Кунсӑр пуçне вӑл колхозниксем кашни уйӑхра мӗн чухлӗ ӗçлесе тунине те шута илет. Сводкӑсене туса яланах курӑнмалли вырӑна çакаççӗ. Çапла миçе ӗçкунӗ ӗçлесе туни кашни колхозникшӗн паллӑ, çакӑ вӑл колхозниксен ӗçлес кӑмӑлне хӑпартать.

И. МАКСИМОВ.

Çӗртме тӑвас ӗç начар пырать

Куславкка районӗнчи Варасӑр ялӗнчи „Правда“ колхоз, пур ӗçпе те малта пыраканскер, хӑйӗн çӗртме тумалли планне иртнӗ кунсенчех тултарчӗ. Çавӑн пекех Çӗнӗ Салари „Труд“ тата „Красный Курган“ колхозсем те ку ӗçпе районра начар мар пыраççӗ.

Анчах нумай колхозсем çӗртме сухи тӑвас ӗçе паян куна çитсе те кирлӗ пек пуçарса яман-ха. Хӑшпӗр колхозсем пӗр гектар та сухаламан. Çавӑнпа та районра план тӑрӑх 5.600 гектар çӗртме тумалла пулсан, ку таранччен те 3.031 гектар кӑна тунӑ.

Кӗçех утçи пуçланать. Тырпулсене уйран пухса кӗме тытӑнмалла. Çӗртме сухине хӑçан тӑвас теççӗ-ши çак кайра пыракан колхозсем?

И. М.

Çум çумласа пӗтереççӗ

Етӗрне районӗнчи колхозсем хальхи вӑхӑтра хӗрсех çум çумлаççӗ. Уйрӑмӑнах ку ӗçре „Правда“, Буденный ячӗпе тӑракан колхозсем малта пыраççӗ. Халӗ районӗпе 2.500 гектар çум çумланӑ. Çак кунсенче пур колхозсем те çум çумласа пӗтереççӗ.

М. Хмелев.

Лӑпланса ларнӑ

КАНАШ. Сиккассинчи Шмидт ячӗпе тӑракан колхоз правлени (председателӗ В. Баранов) кӑçалхи çуракине ӑнӑçлӑн вӗçлерӗ. Халь ӗнтӗ уборкӑна хатӗрленмелле, анчах ку тӗлӗшпе колхоз кая юлса пырать-ха.

Калчасем çинче паян кун та выльӑхсем çӳреççӗ. Çум çумлама тытӑнман. Ялхуçалӑх машинисем юсавсӑр, ӑçта килчӗ унта лараççӗ.

Правлени ларӑвӗсенче çавасене туптасси, çурласене шӑллаттарасси çинчен тек-текех калаçаççӗ пулин те колхоз тимӗрçисем вӑл ӗçе тытӑнмасӑр тӑраççӗ.

Ку колхозра партипе комсомол организацийӗсем те пур, уборкӑна хатӗрленес ӗçри çитменлӗхсене пӗтерессишӗн чи малтан вӗсен кӗрешмелле, колхоза кирлӗ пек ертсе пымалла.

И. ПАЙДАШ.

Пирӗн авиаци тӑшман аэродромӗсене тапӑнни

Июнӗн 19-мӗшӗ ыран тенӗ чух çӗрле пирӗн инçене вӗçекен авиаци тӑшман аэродромӗсене тапӑннӑ. Брянскран çурçӗр-хӗвеланӑçнерехри пӗр аэродром çине уйрӑмах нумай бомба пӑрахнӑ. Бомбӑсем нимӗç самолечӗсем ларакан вырӑна лекнине курнӑ. Авиамастерскойӗпе авиахула территорийӗнче тата горючипе боеприпассен районӗнче пушарсем нумай тухнӑ. Уйрӑм пушарсем пӗрлешсе кайса пӗр пысӑк пушар пулса тӑнӑ. Пушар вӑхӑтӗнче вӑйлӑ взрывсем пулнӑ. Пирӗн самолетсем пурте хӑйсен базисене таврӑннӑ.

Пирӗн авиаци тӑшман аэродромӗсене тапӑнни

Июнӗн 20-мӗшӗ ыран тенӗ чух çӗрле пирӗн инçене вӗçекен авиацин пысӑк вӑйӗсем тӑшман аэродромӗсене тапӑннӑ. Брянскпа Карачев районӗнче вырнаçнӑ аэродромсем çине уйрӑмах нумай бомба пӑрахнӑ. Аэродромсенче ларнӑ тӑшман самолечӗсем хушшинче пысӑк бомбӑсем çурӑлни палӑрнӑ. Бомбӑсем пӑрахнине пула пушарсем нумай тухнӑ. Самолетсем, ангарсем тата складсем çуннӑ. Пушарсем вӑхӑтӗнче взрывсем нумай пулнӑ. Пирӗн самолетсем пурте хӑйсен базисене таврӑннӑ.

Нимӗç самолечӗсем Волхов хулине тапӑнни

Июнӗн 19-мӗшӗнче каçхине нимӗçсен 60 самолетне çити Волхов хулине тапӑнма хӑтланнӑ. Пирӗн истребительсем тӑшман самолечӗсен пысӑк пайне сапаласа янӑ, хула патне яман. Тӗллисӗр пӑрахнӑ бомбӑсем пӗр участокра чугунçула сиенленӗ. Çав тапӑнӑва сирсе янӑ чухне сывлӑшри çапӑçусенче тата зенитнӑй артиллери 15 нимӗç самолетне персе ӳкернӗ. Пирӗн 2 самолет пӗтнӗ.

Ют çӗршывсенче

Союзниксен авиацийӗн ӗçӗсем

Союзниксен авиацийӗ Сицилипе Сардинине вӑйлӑн тапӑннӑ

ЛОНДОН, июнӗн 19-мӗшӗ. (ТАСС). Официально пӗлтернӗ тӑрӑх, июнӗн 18-мӗшӗнче союзнисен авиацийӗн пысӑк соединенийӗсем Сицилие тапӑннӑ.

Авиацин ытти соединенийӗсем Сардини çине бомбӑсем питӗ нумай пӑрахнӑ.

Çав утравсем çине бомбӑсем тӳрӗ лекнине асӑрханӑ, бомбӑсене пула вӑйлӑ пушарсем тухнӑ тата вӑйлӑ взрывсем пулнӑ.

Союзниксен самолечӗсем пӗр кун хушшинче сывлӑшри çапӑçусенче тӑшманӑн 39 истребительне персе ӳкернӗ. Союзниксен 8 самолечӗ хӑйсен базисене таврӑнман.

ЛОНДОН, июнӗн 20-мӗшӗ. (ТАСС). Англин авиаци министерстви пӗлтернӗ тӑрӑх, июнӗн 20-мӗшӗ ыран тенӗ чух çӗрле Англи авиацийӗ Ле-Крезори (Франция) Шнейдерӑн вӑрçӑ хатӗрӗсем туса кӑларакан завочӗсем çине тата Ле-Крезо çывӑхӗнчи трансформаторлӑ электроаэростанци çине вӑйлӑн вӗçсе пырса тапӑннӑ.

Унсӑр пуçне тата Англи самолечӗсем Рурпа Рейн облаçӗнчи тӗрлӗ объектсем çине бомбӑсем пӑрахнӑ тата тӑшман шывӗсене минӑсем ларта-ларта хӑварнӑ.

Австрали летчикӗсем Норвеги çыранӗ çывӑхӗнче тӑшманӑн тавар турттаракан пӗр пароходне торпеда тивертсе путарнӑ.

Союзниксен сывлӑшри çар вӑйӗсен Çывӑхри Хӗвелтухӑçӗнчи штабӗ çапла пӗлтерет: Америка авиацийӗн йывӑр бомбардировщикӗсем ӗнер Реджо-ди-Калабрири тата Сан-Джиованнири (Кӑнтӑр Италия) портри сооруженисемпе ытти объектсем çине бомбӑсем пӑрахнӑ. Бомба пӑрахнӑ хыççӑн Реджо-ди-Калабрири портра тем сӳллӗш çӑра тӗтӗм мӑкӑрланса хӑпарнӑ. Чугунçул станцийӗ районӗнче бомбӑсем тӗл тивни палӑрнӑ. Сан-Джиованнире бомбӑсем чугунçул сооруженийӗсем çывӑхӗнче тата хулара ӳке-ӳке çурӑлнӑ.

Союзниксен Çурçӗр Африкӑри штабӗ çапла пӗлтерет: июнӗн 19-мӗшӗ ыран тенӗ чух çӗрле «Веллингтон» йышши бомбардировщиксем Сиракузы çине (Сицилия) вӗçсе пырса тапӑннӑ. Бомбӑсем доксемпе портри сооруженисен районне ӳксе çурӑлнӑ.

ГЕРМАНИ САМОЛЕЧӖСЕМ АНГЛИЕ ТАПӐННИ

ЛОНДОН, июнӗн 20-мӗшӗ. (ТАСС). Рейтер агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх паян иркине ирех Лондонра тӑшман сывлӑшран тапӑнни çинчен пӗлтернӗ. Тӑшман самолечӗсене çийӗнчех зенитнӑй артиллери пеме тапратнӑ. Зара часах отбой панӑ. Тӑшман самолечӗсем бомбӑсене Лондон районӗнчен пӗрне тата Кӑнтӑр Англин пӗр пункчӗ çине пӑрахнӑ.

УЭЙВЕЛЛА ИНДИ ВИЦЕ-КОРОЛӖ ВЫРӐННЕ ЛАРТНӐ

ЛОНДОН, июнӗн 19-мӗшӗ. (ТАСС). Официально пӗлтернӗ тӑрӑх, Уэйвелл фельдмаршала Индин вице-королӗ вырӑнне лартнӑ: Англин Индири войскисен главнокомандующийӗ пулма Уэйвелл вырӑнне Окинлек генерала лартнӑ.

Индин хальхи вице-королӗн Линлитгоун полномочийӗсен срокӗ çак çулхи октябрьте тухать.

Шарлеруари пысӑк забастовка

ЛОНДОН, июнӗн 19-мӗшӗ. (ТАСС). Кунта килнӗ хыпарсем тӑрӑх, нимӗçсем Бельгири влаçсене Германие ирӗксӗр тата сахалтан та 100 пин рабочи яма хушнӑ. Çакна тусассӑн гитлеровецсем «награда шучӗпе» Германири тыткӑнра пурӑнакан 20 пин бельгиеца «ирӗклӗ» рабочисем пек пурӑнтарма сӑмах панӑ. Анчах та нимӗçсем хӑратни те, йӑпатни те вӗсене пулӑшмасть.

Нимӗçсем Шарлеруари электрооборудовани заводӗнчи 460 рабочие вӑйпа Германие илсе кайсан, хулари темиçе предприятире забастовка сиксе тухнӑ, вӑл 10 куна пынӑ. Нимӗçсем хулари паллӑ çынсене 400 çынна заложниксен шучӗпе тытса хупнӑ.

ГИТЛЕРОВЕЦСЕМ ХАЙСЕМ ОККУПАЦИЛЕНӖ ÇӖРШЫВСЕНЕ ÇАРАТНИ

ВАШИНГТОН, июнӗн 20-мӗшӗ. (ТАСС). США-н çар информаци бюровӗ гитлеровецсем хӑйсем оккупациленӗ çӗршывсене мӗн пери çаратса пурӑнни çинчен пӗлтерет. Отчетра çакна палӑртнӑ: Германи концернӗсем, уйрӑмах «Герман Геринг Верке» текенскер (унӑн акцийӗсем çурри ытла фашистсен пуçлӑхӗсен аллинче тӑраççӗ), оккупациленӗ çӗршывсенче гитлеровецсен çарӗ пулӑшнипе промышленноçӑн нумай отраслӗсене хӑйсен аллине турта-турта илнӗ.

Чехословакин йывӑр промышленноçне гитлеровецсем пӗтӗмӗшпех çавӑрса илнӗ. Польшӑра вӗсем 9.000 ытла фабрикӑпа завода, 6.000 яхӑн сутӑ-илӳ предприятине тата 2 миллион гектар çӗре туртса илнӗ. Францире, Югославире, Голландире, Люксембургра—пур çӗрте те Геринг йывӑр промышленноçӑн йышлӑ предприятийӗсене хӑй аллине тытса илнӗ. Çитменнине вӑл гитлерла Германин «союзникӗсене» те йӑлтах тӑллантарса пӗтернӗ. Сӑмахран, кӑнтӑрхи Румынире «Руменише дейче айзениндустри» ятлӑ компани пур. Вӑл компани тимӗрпе чугун производствине, паровоз, вагон, мотор тӑвакан предприятисене тата авиаци промышленноçне пӗтӗмӗшпе тенӗ пекех контрольлесе тӑрать. Çак компани акцийӗсен йышлӑ пайӗ Румыни влаçӗсен аллинче тӑрать, анчах Геринг аллинче те вӗсем çавӑн чухлех.

Берлинра «Зюд—ост Монтан» ятлӑ компани туса хунӑ, вӑл Югославин пӗтӗм руда промышленноçне хӑйӗн аллине çавӑрса илнӗ. Германи компанийӗсемех Лотарингири пӗтӗм хурçӑ шӑратса кӑларакан предприятисене, Геринг концернӗ паманнисене тытса илнӗ. Вӗсемех Голландипе Люксембургран металлурги предприятийӗсене, Бельгири тимӗр-тӑмӑр шӑратакан предприятисене, Венгрири боксит рудникӗсемпе Югославири пӑхӑр рудникӗсене контрольлесе тӑраççӗ.

Ответлӑ редакторӑн заместителӗ А. А. ЭСХЕЛЬ.

Патӑръелӗнчи Уйхир ӗçӗсен ялхуçалӑх техникумӗ 1943—44-мӗш вӗренӳ çулӗ валли 1-мӗшпе 2-мӗш курса вӗренме илесси çинчен пӗлтерет.

Техникума вӗренме вӑтам шкулӑн 7-мӗш класне пӗтернисене тата туллимар вӑтам шкултан вӗренсе тухнисене илеççӗ, 15 çултан кӗçӗн пулмалла мар.

Заявленисене техникумӑн директорӗ ячӗпе памалла. Заявленипе пӗрле çак документсем пулмалла: 1) мӗн чухлӗ вӗреннине ӗнентерекен свидетельство, 2) хӑш çулта çуралнине кӑтартакан справка, 3) сывлӑх мӗнлине калакан справка.

1941, 1942, 1943 çулсенче вӑтам шкулӑн 7-мӗш класне тата туллимар вӑтам шкултан „отлично“ е „хорошо“ паллӑсемпе вӗренсе тухнисене 1-мӗш курса вӗсен пӗлӗвӗсене тӗрӗслемесӗрех илеççӗ. Ыттисене çак предметсемпе тӗрӗслеççӗ: СССР Конституцийӗ, вырӑс тата чӑваш чӗлхисемпе литератури, математикӑпа физика.

Вӑтам шкулӑн 9-мӗшпе 10-мӗш класӗсенчен вӗренсе тухнисене пӗлӳ тӗлӗшпе тӗрӗслемесӗрех 2-мӗш курса илеççӗ.

Отличниксене тӳрех государство стипендийӗ пама пуçлаççӗ.

Техникум адресӗ çапла: Чӑваш АССР, Чкаловски район, Патӑръел ялӗ, Уйхир ӗçӗсен ялхуçалӑх техникумӗ

Чебторга культтаварсем (ача-пӑча теттисем, домино, пеналсем, линейкӑсем т. ыт. те) тума пӗлекен специалистсем, мастерскойра е киле çӗлекен çӗвӗçсем, алӑ-пушмак юсама пултаракан специалистсем, галошсем саплакан специалистсем, гуталин, чернил т. ыт. те хатӗрлекен специалистсем, çавӑн пекех тата çамрӑк ученниксем (арçын ачасем те, хӗрачасем те) кирлӗ.

Апат-çимӗç тӗлӗшпе тата ытти условисем çинчен те çак адреспа ыйтса пӗлмелле: Шупашкар хули, Ленин урамӗ, 11. Чебторг. Кадрсен отделӗ.

3—3

Управленире ӗçлеме шоферсемпе стажерсем кирлӗ.

Пӗлес текенсем 9—18 сехетсем хушшинче çак адреспа пырса ыйтма пултараççӗ: Шупашкар хули, Калинин урамӗ, 51, кадрсен отделӗ.

2—2

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати, ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторӑн — 0—67, редакци секретарӗн—4—26, парти пурнӑç пайӗн—3—99, промышленноçпа ялхуçалӑх пайӗн—5—31, издательство конторин — 0—23.